

meget beskeden sats, f.eks. 0,1 pct. eller 0,25 pct. Den er dermed uden praktisk betydning for varehandel, reale investeringer i virksomheder m.v., men af stor betydning for især kortsigtet spekulation. For spekulationsforretninger med et sigte 1 år frem vil afgiften fortsat være beskeden. En sats på 0,1 pct. vil svare til en belastning på 0,2 pct. (spekulationskapitalen flyttes to gange). Men langt hovedparten af spekulationen er meget kortsigtet - under 1 uge. For spekulation med en horisont på 1 uge svarer en sats på 0,1 pct. til en effektiv afgift på 10,4 pct. p.a. For den meget omfattende spekulation med en horisont på 1 dag (eller mindre) er den effektive afgift 73 pct. p.a. (eller højere).

Det turde være åbenlyst, at effekten på spekulative kapitalbevægelser vil blive ganske voldsom. Afgiften vil ikke kunne forhindre pres på en valuta, der åbenlyst er overvurderet i forhold til de fundamentale økonomiske forhold som inflation, lønstigninger, betalingsbalance etc., men den vil kunne forhindre »ubrettiget« pres på en valuta.

Ideen om en afgift kan føres tilbage til Keynes, men det konkrete forslag er oprindelig fremsat af den amerikanske økonom og nobelpristager James Tobin, der først fremsatte det i 1971, og som også har advokeret for det i forbindelse med krisen i Sydøstasien: »Tobin-afgiften kan ikke forventes at beskytte overvurderede valutakurser. Men den kan moderere deres fald og give tid til tilpasninger. Begivenheder som den i Sydøstasien sætter spørgsmålstegn ved påstandene om, at liberalisering og globalisering af de finansielle markeder er vejen til velstand og fremskridt. Så længe verden er delt i nationalstater, er noget sand i hjulene på de internationale finanstransaktioner sandsynligvis gavnligt.« (Leder af James Tobin i Washington Post, 21. december 1997; egen oversættelse).

Forslaget har fået støtte fra en række FN-organer og regeringer, og ministre i en række lande har udtrykt interesse for det - blandt andet i Frankrig, USA og Canada - og tidligere formand for EU-kommissionen Jaques Delors har også støttet det.

Ifølge oplysninger på Internettet støtter de svenske socialdemokrater, Arbejderpartiet i Norge og Det Radikale Venstre i Danmark et udredningsarbejde i EU-regi. SF ser derfor fortrøstningsfuldt frem til en vedtagelse af beslutningsforslaget.

Kan det lade sig gøre i praksis?

Et af tvivlsspørgsmålene ved en afgift er, om den kan administreres og håndhæves. SF er af den opfattelse, at det er nøgleproblemet i debatten om Tobin-afgiften. Indvendingerne går dels på, om man kan få alle verdens lande med i en aftale - eller alternativt, om af-

giften kan håndhæves, selv om nogle lande ikke er med - dels på, om afgiften kan omgås ved, at spekulanterne udvikler nye finansielle instrumenter.

Der er ingen tvivl om, at det er svært at få lavet en verdensomspændende aftale, men erfaringerne fra GATT og WTO viser dog, at det kan lade sig gøre. Det vil være muligt at lægge pres på lande, der ikke vil være med - bl.a. ved at nægte dem del i proventet fra afgiften - og det vil formentlig være muligt at vanskeliggøre valutatransaktioner i sådanne lande.

Mere generelt vil den lave afgiftssats på den enkelte transaktion betyde, at kun omgåelsesmuligheder, der er endnu billigere, vil være relevante.

Efter SF's opfattelse er det vigtigt at få lavet en seriøs analyse af muligheder og problemer. Det er vigtigt, at en sådan analyse ikke foretages af organisationer, der er ensidigt domineret af en gammeldags liberalistisk ideologi, men at også uafhængige eksperter, herunder fortalere for en Tobin-afgift, indgår i analysen. Det vil efter SF's opfattelse være naturligt, at analysen iværksættes af EU med henblik på, at EU senere kan fremsætte forslag om en verdensomspændende afgift.

En højst tiltrængt international skattekilde

En yderligere fordel ved en Tobin-afgift er, at den kan fungere som en yderst tiltrængt international kilde til skatteindtægter, der vil kunne bidrage til at finansiere FN, herunder fredsbevarende aktioner, ulandsbi-stand, miljøtiltag osv.

En afgift på 0,1 pct. vil indbringe et årligt provenu på flere hundrede milliarder kroner - selv hvis den fører til, at skattegrundlaget - altså valutatransaktionerne - reduceres voldsomt. F.eks. vil den med en reduktion på 75 pct. og omgælder og fritagelser på 35 pct. af resten stadig indbringe 380 mia. kr. (med en handel på 1.500 mia. \$ pr. dag og 240 bankdage pr. år). Det er 5 gange FN's samlede budget og på størrelse med den samlede ulandsbistand fra verdens rige lande.

Møntunion ingen løsning

For at foregribe en forudsigelig reaktion skal det understreges, at dansk deltagelse i EU's møntunion ikke er et alternativ til en Tobin-afgift.

For det første, fordi valutaspækulation ikke er et problem, der er begrænset til Danmark. Det er et globalt problem, og den globale løsning er begrænsninger i den spekulative aktivitet.

For det andet, fordi selv et stort valutaområde som euro-området ikke vil være immunt over for spekulation. Det er oplagt, at der igennem de seneste ca. 15 år har været urimelig store udsving også mellem hoved-